

РЕЦЕНЗИЯ

ОТ

Доц. д-р Георги Константинов Поптодоров, дм
Клиника по Неврохирургия УМБАЛСМ „Н.И. Пирогов“.

Член на научно жури на основание: чл. 32, ал. 2 и 3 от Правилника за развитие на академичния състав в УМБАЛСМ „Н.И.Пирогов“ ЕАД, София и съгласно решение на Научния съвет с протокол № НД-01-2/18.05-2022 г. и въз основа на Заповед № РД -26-1325/30.05.2022 г. на Изпълнителния директор на УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“ ,

Относно: Дисертационен труд на придобиване на научната степен „Доктор на Медицинските Науки“ по научната специалност „Неврохирургия“ на Доц. д-р Николай Светославов Янев, дм “.

*Адрес за кореспонденция:
Клиника по Неврохирургия -
УМБАЛСМ „Н.И. Пирогов“
Бул. Тотлебен №21 1606 - София.
Тел.: 029154294; Моб.: 0888638613;
Email: gpopodorov@gmail.com*

За рецензия е представен дисертационен труд на Доц. д-р Николай Светославов Янев, дм за придобиване на научната степен „Доктор на науките“, озаглавен „Алгоритъм за клинично приложение на виртуално планиране, моделиране и 3д принтиране при локални, регионални и микросъдови реконструкции на комплексни лицево-челюстни дефекти“

Биографични данни за кандидата

Роден на 05.07.1976 г. Завършва средно образование през 1994 г. След отбиване на военна служба завършва стоматология (Дентална медицина), като придобива Магистърска степен през 2002 г. През 2010 г. придобива и Магистърска степен по Медицина към Медицински факултет, МУ – София.

Професионалното развитие

на Доц. Николай Светославов Янев започва през 2003 г.

От тогава специализира „Лицево-челюстна хирургия“ към ВМА – София и СБАЛ по ЛЧХ.

Специализирал е във Великобритания (Head and Neck Department, University College London Hospital NHS Foundation Trust (07.2012–04.2013) и Head and Neck Department, Royal Derby Hospital. (04.2013–07.2015).

Специалност ЛЧХ защитава през 2012 г. От 2013 г. има призната специалност по орална и лицево-челюстна хирургия във Великобритания; Fellow of the European Board of Oral and Maxillofacial Surgery (FEBOMFS) - 2018 г.

Кандидатът е посетил 33 професионални квалификационни курса за периода 2007 -2020 г., предимно във Великобритания, но също така, Германия, Белгия, Австрия и Ирландия.

Работил е като специалист лицево-челюстен хирург към Специализирана болница по лицево-челюстна хирургия – София (08.2015–09.2019) и Head and Neck Department, Royal Derby Hospital, UK. за периодите 02.2016 г. - 03.2017 г. и 04.2017–04.2018.

Има призната докторска степен със защитен дисертационен труд на тема: „Механизъм насочено лечение на болката-експериментални модели и фармакологични въздействия“, разработена в Катедрата по фармакология и токсикология на МУ – София. Хабилитиран е през 2016 г., като последователно е Доцент към Научноизследователския институт на МУ – Плевен (12.2016–03.2018 г.), Доцент към Катедрата по фармакология и токсикология, МУ – Плевен 04.2018–12.2019 г. и Доцент и ръководител на отделение по ЛЧХ, УМБАЛСМ „Н.И.Пирогов“ 10.2019–05.2022 г.

Научни публикации

Кандидатът има 35 научни за периода 1998 - 2021 г. (в 10 от тях е първи автор) Публикационната му активност демонстрира разностранни интереси. Най-голям брой реални публикации – 17 са посветени на различни аспекти от изучаването на болката. Има 10 участия в учебници и монографии - в 5 от тях е първи автор. Доцент Янев е представил свои участия в научни форуми – конгреси и конференции – общо 28 от които има едно участие в световен форум (29-th World Congress of the International College for Maxillofacial Surgery), в 4 европейски и в редица интернационални и регионални научни събития.

Дисертационен труд

Материалът „АЛГОРИТЪМ ЗА КЛИНИЧНО ПРИЛОЖЕНИЕ НА ВИРТУАЛНО ПЛАНИРАНЕ, МОДЕЛИРАНЕ И ЗД ПРИНТИРАНЕ ПРИ ЛОКАЛНИ, РЕГИОНАЛНИ И МИКРОСЪДОВИ РЕКОНСТРУКЦИИ НА КОМПЛЕКСНИ ЛИЦЕВО-ЧЕЛЮСТНИ ДЕФЕКТИ“ се състои от 246 страници с 12 таблици и 147 фигури. Трудът е представен и в дигитален формат.

Забележка : Както е отбелязано в автореферата, номерата на таблиците и фигурите не съответстват на номерата в дисертационния труд. Номерацията в настоящата рецензия е според тази използвана в дисертационния труд.

Радикалното хирургично лечение на заболяванията на лицето и шията представлява сериозно предизвикателство. В голяма част необходимостта от хирургично лечение се налага поради развитие на онкологично страдание. Радикалността е ограничена от една страна поради анатомичното наличие на голям брой важни функционални структури, а от друга поради това, че мащабните хирургични резекции предизвикват сериозни козметични дефекти. Съчетаването на мекотъканната пластичната реконструкция посредством свободни ламба с реконструкцията на подлежащия лицевия скелет посредством индивидуално изработени 3-D принтирани импланти е на път да се превърне в стандарт при лечението на краниофациалните дефекти. Концепцията е приложима както при онкологични заболявания, така и при дефекти от възпалително, травматично или дисембриогенетично естество.

Целта на методиката е не само да се отстрани патологичния процес, а и да се постигне едновременно функционално и естетическо възстановяване. Предизвикателствата които поставя планирането, организирането и осъществяването на една подобна интервенция са много, като от съществено значение е недостатъчният натрупан опит не само в страната а и в световен мащаб. Систематични изследвания в тази област в България не са правени и в това отношение разработеното проучване е пилотно за страната. Организирането на мултидисциплинарни медицински екипи, както и извършването на индивидуална за всеки пациент инженерно-производствена дейност предполагат висока квалификация и широки познания. Създаването на обучен по международните стандарти ефективно работещ екип е предизвикателство поради което темата е актуална не само от научна, но и от учебно-преподавателска и организационно-методична гледна точка.

Представената работа е правилно структурирана според академичните изисквания. Прави впечатление, че на края на научния труд липсва описание на приносите. Такова описание може да се намери в автореферата към дисертацията и е бѐде използвано за настоящата рецензия.

Прегледно е представена таблица на използваните съкращения.

Литературен обзор

След кратка уводна част, авторът представя обзор на достъпната литература във връзка с темата. Литературният обзор (стр. 6-82) започва с увод в историята на лицевата реконструкция и първите опити за въвеждане на регионалните артериализирани ламба в края на 60 те години на XX век. Следва описание на литературата и съвременните проблеми на микросъдовата хирургия. Обзорът показва добрата осведоменост на автора и задълбоченото му проучване на достъпната литература.

Като недостатък в следващия раздел ще посоча липсата на цитирани литературни източници в разделите „Оптична увеличителна апаратура за микросъдова хирургия“ и „Осветление в микроскопските системи“ За раздела „Регионална съдова анатомия на лицето и шията“ цитираните източници са само два.

Основната част от литературния обзор (стр. 29 -56) е посветена в детайли на тъканните ламба. Обзорът обхваща голямата част от съвременните публикации по въпроса, като не са пренебрегнати и класическите източници. В следващата част, е разгледана подробно историята на развитието на микросъдовата и дигитално-асистирана реконструктивна лицева хирургия в България. Логично във връзка темата обзорът на литературата продължава с описание на историята еволюцията и съвременните постижения при виртуалното планиране, моделиране и 3-D принтиране в медицината и в частност на разглеждания проблем. Обърнато е голямо внимание на медико-инженерния аспект,

както и на производствения процес при основните използвани материали за 3Д принтиране.

Авторът дефинира, като Цел на представения за рецензия труд – „Създаване на алгоритъм за клинично приложение на методите на виртуално 3Д планиране, моделиране и принтиране при локални, регионални и микросъдови реконструкции на обширни костни дефекти в лицево-челюстната област, след осъществяване на съответното хирургично лечение и проследяване на резултатите от него.“

Целта на дисертацията е точно и конкретно формулирана и поставените задачи са дефинирани в логически правилен ред, като се започва със систематизиране на наличните познания и опит в национален и световен мащаб. Тази подготвителна част е от особено голямо значение при разработване на теми които са нови за медицината и при които се прилагат редица високотехнологични съвременни инженерни методи. Задачи №2 и №3 са практически интердисциплинарни медицинско-инженерни дейности, които изцяло обхващат процеса от дигиталното планиране до производството на 3-D пациент-специфични импланти. Клиничното приложение в практиката е отразено в поставената задача №4. Задачите са правилно подредени, защото в процеса на извършването на изследването и въвеждането на тези нови методи, кандидатът е анализирал научно-техническия аспект на проблема, придобил е оперативен хирургичен опит, което е усъвършенствало практическата му подготовка. Успоредно с това е придобил необходимия организационен опит необходим за ръководене на такава комплексна дейност извършвана едноетапно от няколко екипа. Последната задача по същество представлява постигането на поставената Цел.

Материал и методи

Този раздел (84 – 108 стр.) от научния труд е представен детайлно и разбираемо. Описанието на клиничния материал и използваните методи е текстуално прецизно и добре илюстрирано.

Материалът се основава на данните от серия от 22 последователни пациенти. Проучването обхваща 4 годишен период. Продължителността на проучването, броят на анализирани случаи и краткият период на клинично наблюдение не са е пречка за постигането на поставената цел и задачи. От регионално значение проучването е авангардно и малкият брой подбрани за изследването случаи може да бъде обяснен с определени социалноикономически фактори излизаци извън пределите на клиничната медицинска практика. Материалът е разделен на две основни групи според вида на приложената оперативна техника. Статистическата обработка и анализ са извършени чрез статистически инструменти, които позволяват достоверност при изследването на малки групи. Проучването е пионерно за страната и изводите следва да бъдат допълнително потвърдени въз основата на бъдещи по-мощни изследвания.

Методите на изследване са правилно подбрани и отговарят на целите на проучването.

В проучването са използвани широк спектър от клинични медицински методи включващи, оперативни, лабораторни, инструментални и невроизобразителни такива. Успоредно с това са използвани информационни, технологични и медицинско-инженерни методи. Включени са дигитализирани изображения от извършените оперативни процедури. Статистическата обработка и анализ са извършени професионално чрез съвременни статистически инструменти.

Резултати

В този раздел авторът подробно представя клиничната история и хирургичния подход при всеки един от случаите обект на дисертацията. Представянето, което е малко нетрадиционно за дисертационен труд ни запознава с предизвикателствата на хирургичната работа. Хирургичната техника демонстрирана чрез представените клинични случаи е на много високо ниво и е несъмнено в резултат от упорита работа и

целенасочено самоусъвършенстване. Представените ранни следоперативни резултати са много обещаващи. Клиничната серия не е проследена за продължителен период тъй като това не е необходимо за поставената цел и задачи в този научен труд. За оценка на резултатите би било препоръчително да се изследва качеството на живот при тези пациенти в дългосрочен план.

Обсъждането на резултатите е представено систематично съответно на поставените задачи.

Анализът и изводите, които прави докторантът вследствие на получените резултати му позволява да предложи въвеждането в клиничната практика на изработен от него алгоритъм на поведение, което е и целта на рецензираната работа. Изработеният алгоритъм е спомагателно средство при взимането на решение – при избор на метод на поведение и за типа на подходящата техника, с което представлява практически принос в резултат от дисертационния труд - осъществяване на изчерпателно хирургично лечение - дигитално-асистирана лицево-челюстна резекция и/или локална, регионална или микросъдова реконструкция на сложния тъканен дефект. Прави впечатление, че относително малка част от този безспорно интересни и систематизирани резултати са публикувани или представени на международни специализирани форуми.

Библиографията е от 253 литературни източника. От тях 15 са на кирилица. Литературната справка е правилно подредена и отговаря на академичните изисквания.

Илюстрациите в научния труд са показателни и са с много добро качество. За някои от тях, няма цитиран литературен източник, като например Фиг. 2 и Фиг. 3., както фигура 93, която е от публикувана статия на автора. Изображението на Фиг. 13 е нерелевантно към научния труд.

Научни представяния и изяви свързани с хабилитационния труд

Кандидатът е представил списък „Публикации и участия в научни форуми във връзка с дисертационния труд“ Списъкът съдържа 15 научни публикации и 5 участия в научни форуми.

Научни публикации. Представените публикации са издадени пред 2007 г. – 1 бр. ; 2009 г. – 3 бр. (глави от учебник по Дентална медицина III курс - Орална медицина. (Под ред. на З. Кръстев, А. Киселова, Р. Коларов); 2013 г. -1 бр. ; 2014 -1 бр. ; 2016 г. - 2 бр. (глави от монография “Биосъвместимост в оралната медицина. От теорията към практиката. (Под ред. на А. Киселова, Б. Петрунов“); 2019 г. -2 бр.; 2020 г. -3 бр. ; 2021 г. - 2 бр.

Шест от тях са на английски език. Представените публикации тематично засягат широк спектър от проблеми. Пряко свързани с темата на научния труд са публикации № 1 № 6 №7 №9 № 13 №14., както и № 11 №12 третиращи въпросите на приложение на имплантите и тяхната биосъвместимост. Публикации №4, № 8, №15 са посветени на локо-регионалната анестезия, на фармакологията и медиацията на болката, а №3 и №5 на свързани лицеви дефекти в развитието. Публикация №2 има косвено отношение към проблемите, обект на научния труд.

Участията в научни форуми във връзка с дисертационния труд (2016-2018 г.) са изцяло посветени на тематиката. Първите три са представени на форуми от регионално значение, а другите две на 24ти Конгрес на Европейската Асоциация по Кранио-Максило-Фациална Хирургия, 2018 г. Мюнхен, Германия

Наукометричните показатели са както следва:

Yanev N, Blagova B, Andreeva L. Unusual Impaction – Rosettes of Multiple Unerupted Molars: Review Article. International Journal of Dental Medicine (IJDM). 2020; 6(1): 1–6

International Journal of Dental Medicine (IJDM).
IF - 0.1 extended IF - 2
SJR - (2020) N/A

Blagova B, Yanev N. Two – versus one stage inferior nerve block – is there a difference in the application pain levels? A prospective clinical study. Acta medica Croatica, 2020; 74(4): 329–335.

Acta medica Croatica,
SJR – (2020) -0.102

Yanev N, Malinova A, Yordanova G, Markov D. Regional reconstructions facilitated by a 3D modelling in oral cancer cases involving mandible. A look into surgical time, cost and clinical features. British Journal of Oral and Maxillofacial Surgery. Dec. 2019; 57(10): e40–e41,

British Journal of Oral and Maxillofacial Surgery.
Impact Factor (WoS)
1.651;
SJR (2019) - 0.529

Съкращения

IF - Impact Factor

SJR - - SCImago Journal Rank

WoS - - Web of Science

Приносите представени в следствие от проучването са оригинални не само от клинична но и производствено-техническа гледна точка. От друга страна представеният труд има методологично практическо значение тъй като авторът представя обобщения си клиничен опит в светлината на съвременните научно технически постижения. Следва да се отбележи много доброто представяне на раздела „Оперативни методи“, който има редица практически организационно-методични съвети и представлява пропедевтичен принос в този научен труд.

В заключение: Представеният за рецензиране труд е едно добре подготвено и завършено изследване на конкретен и актуален практически проблем. Докторантът е показал изчерпателни теоретични и практически познания и аналитичен подход и изпълнил е целта която си е поставил. Публикуваните материали са оригинални и достоверни, с малки забележки са представени прегледно и са обсъдени критично. Разработките и резултатите имат авангарден практически принос за страната и могат да бъдат основа на по-мощни проучвания в тази област. Научният труд покрива задължителните показатели и критерии заложи в ЗРАСРБ е в Правилника му за прилагането му, както в Правилника за развитие на академичния състав на УМБАЛСМ „Н.И.Пирогов“ ЕАД гр. София.

Поради гореизложеното, давам положителна оценка на рецензията на д-р Николай Янев, дм на тема „Алгоритъм за клинично приложение на виртуално планиран, моделиране и 3Д принтиране при локални, регионални и микросъдови реконструкции на комплексни лицево-челюстни дефекти“ и предлагам на научното жури да му бъде присъдена научната степен „доктор на науките“

София 03. Юли. 2021 г.

С уважение

Доц. Д-р Георги Поптодоров дм